

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturavdelningen
Tord Wennerblom
010-224 54 55

BESLUT
2016-03-21

Diarienummer
511-34330-2011
Dossienummer
1484-2218

Sida
1(9)

Beslut om bildande av naturreservatet Kalven på Kornö i Lysekils kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Synpunkter från Föreningen Stora Kornö

Administrativa uppgifter

Namn	Naturreservatet Kalven på Kornö
NVR ID	2044549
Län	Västra Götalands län
Kommun	Lysekil
Ungefärlig mittpunkt	N 6467070, E 288090 SWEREF99
Fastighet och ägare	Stora Kornö 1:22. Ägare Fortifikationsverket tills dess att naturreservat blivit gällande senast 2016-06-02 då Lysekils kommun blir ägare (vilande lagfart).
Areal	25 hektar
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
Naturgeografisk region:	Centrala västkustens skärgårds- och kustområde
Maringeografisk region:	Skagerak
Objektskategori:	Kust och skärgård
IUCN-kategori:	Ia, Strikt naturreservat

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Kalven på Kornö.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Länsstyrelsen utser Väst kuststiftelsen som förvaltare av naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

- Landskapsbildsskydd enligt 19 § naturvårdslagen den 29 april 1968, dnr IIIR13-298/65

Länsstyrelsen beslutar att detta områdesskydd upphävs inom den del som berörs av naturreservatet när nu aktuellt beslut blivit gällande.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Besökare ska kunna bedriva olika typer av friluftslivsaktiviteter i värdefull natur, och uppleva de naturmiljöer och skönhetsvärden som finns i området. Syftet ska tillgodoses genom att området görs tillgängligt genom upprustning av befintlig angöringsbrygga, utmärkning av vandringsled med rastplatser och uppförande av toalettbyggnad. Syftet är också att inom ramen för friluftslivets behov bevara områdets biologiska mångfald och naturmiljöer.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap. 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Anlägga väg.
3. Anlägga luft- eller markledning.
4. Uppföra stängsel eller hägnad annat än för bete med tamboskap.
5. Anordna upplag.
6. Borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna.
7. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.

Föreskrifterna A 1, A 5 och A6 ovan gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel och som framgår under B.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap. 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Märka ut naturreservatet i terrängen.
2. Sätta upp informationstavlor om naturreservatet
3. Markera och underhålla vandringsled vilket inkluderar uppförande av trappor och räcken samt rastplatser med bord och bänkar.
4. Uppföra toalettbyggnad vid militärbryggan.
5. Rusta upp och underhålla militärbryggan samt vidta åtgärd för att förbättra möjligheterna att stiga iland från fritidsbåtar och små yrkesfartyg genom att på den befintliga bryggan montera trappstegar eller sänkt landgång.
6. Genomföra undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

Upplysning: För uppförande toalettbyggnad krävs strandskyddsdispens i annan ordning.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap. 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Framföra motordrivet fordon.
2. Utplanter växt- eller djurart.
3. Föra bort eller omlagra sten i klapperstensfältet markerat i beslutskarta bilaga 1.
4. Angöra del av militärbryggan annat än för av- och påstigning. Den del av bryggan som förbudet omfattar avgörs och skyltas genom förvaltarens försorg.

Föreskrift C 1 och C 4 gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Föreskrift C 2 gäller inte mufflon i den händelse att Naturvårdsverket medger undantag från förbudet enligt 41 § jaktförordningen att sätta ut vilt i frihet (i detta fall mufflon).

Beskrivning av naturreservatet

Stora Kornö ligger i Lysekils kommun ca 3 km nordväst om Lysekils tätort. Naturreservatet utgörs av fastigheten Stora Kornö 1:22 på den sydligaste delen av Stora Kornö. Det är 25 hektar stort. Naturreservatet domineras av hållmarker med partier av ljung- och kråkrishedar i svackor och sprickor. I

större sänkor finns små dammar och vattensamlingar med fuktheds- och fattigkärrsvegetation. Berggrunden domineras av bohusgranit. I naturreservatet finns den ca 13 m långa grottan "Klingkyrka" som har en mycket säregen form.

I och med att Försvarsmakten upphört med sin verksamhet har området fått än större betydelse för det rörliga friluftslivet. Försvarsmaktens huvudsakliga verksamhet har varit militära fältövningar samt lätt batteri bestående av ett större bergrum, fyra mindre bergrum samt ett 20-tal skyttevärn. I dagsläget finns inga anläggningar kvar, allt är raserat och plomberat.

Planeringsbakgrund

Naturreservatet ligger inom riksintresse för naturvård (NRO 14062 Ramsviklandet, Hållö, Kornö och Gåsö skärgård.), friluftsliv (Norra Bohusläns kust), rörligt friluftsliv (Norra Bohuslän) samt Kust och skärgård.

Området omfattas av landskapsbildsskydd (vilket upphävs inom området för naturreservatet när detta blivit gällande) samt strandskydd.

I kommunens översiktsplan ligger naturreservatet inom område med stora värden för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv.

Ärendets handläggning

Fastigheten Stora Kornö 1:22 förvärvades av Staten 1971. Försvarsmakten sade upp nyttjanderätten 2009-03-24 med upphörande 2010-03-31.

Fastigheten pekades ut i Rapport Skärgården, dnr 3769/05, (Fortifikationsverkets redovisning av "Uppdrag avseende mark i statlig ägo m.m.") som viktig att behållas i statlig ägo p.g.a. intresset för det rörliga friluftslivet.

Regeringen beslutade 2006 att Fortifikationsverket ej utan regeringens godkännande får avyttra 20 fastigheter däribland fastigheten Stora Kornö 1:22 (Fi 2004/1882, Fi 2005/1131, Fi 2005/3629). Naturvårdverket har i juli 2011 meddelat att man är beredd att avstå förvaltningsansvaret för fastigheten till förmån för Lysekils kommun under förutsättning att det bildas ett naturreservat över området och att Lysekils kommun skriftligen avstår från ersättningsanspråk från Naturvårdverket i samband med reservatsbildningen.

Även Länsstyrelsen har vitsordat försäljningen till Lysekils kommun under förutsättning att ett naturreservat bildas. Regeringen gav, i regeringsbeslut IV 5 daterat 2013-11-14, tillstånd till Fortifikationsverket att sälja fastigheten till Lysekils kommun. Medgivandet är villkorat av att naturreservat bildas. Köpekontrakt är upprättat mellan kommunen och Fortifikationsverket. Lagfarten är dock vilande till dess att Länsstyrelsens beslut om bildande av naturreservat har vunnit laga kraft, vilket enligt köpekontrakt och vilande lagfart måste ske senast 2 juni 2016.

Fortifikationsverket och Lysekils kommun har, som berörda mark- och sakägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

SGU har fått förslaget för samråd enligt 25 b § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Försvarmakten, Sjöfartsverket, Vattenfall, Skanova, Föreningen Stora Kornö, Föreningen Bohusläns Flora, Lysekil-Munkedals Naturskyddsförening, Västkuststiftelsen och Ernst Gunnar Schiller har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Fortifikationsverket, Försvarmakten, Sjöfartsverket, Vattenfall, Skanova och Föreningen Bohusläns Flora tillstyrker reservatsbildningen eller har intet att erinra.

SGU, som ser positivt på att området skyddas som naturreservat, föreslår viss komplettering i beskrivningen av de berggrundsgeologiska förhållandena. Länsstyrelsen har kompletterat i skötselplanen enligt SGU:s förslag.

Lysekils kommun har inget att erinra mot förslaget. Kommunen ser ett behov av att öka tillgängligheten till ön i framtiden och föreslår därför att den gamla militärbryggan kan användas och utvecklas för att möta detta behov. Länsstyrelsen noterar att även Föreningen Stora Kornö anser att militärbryggan kan vara en lämplig angöringsplats för besökande, inte minst för arrangerade båtturer (se bilaga 4). Länsstyrelsen har därför på plats närmare undersökt denna möjlighet och då konstaterat att det finns goda förutsättningar att använda militärbryggan för det behov som kommunen och Föreningen Stora Kornö påtalar. Skötselplanen har därför kompletterats och föreskrifterna har justerats och kompletterats för att möjliggöra en utveckling av området vid militärbryggan i syfte att underlätta tillgängligheten för besökare.

Föreningen Stora Kornö har lämnat ett flertal kommentarer och synpunkter. Dessa redovisas tillsammans med Länsstyrelsens kommentarer i bilaga 4.

Ernst Gunnar Schiller, som har stor kunskap om förhållandena på Stora Kornö, har i samtal med Länsstyrelsen påpekat att besökare ibland plockar med sig eller flyttar omkring stenar. Eftersom klapperstensfälten är ett geologiskt arv som ska bevaras så intakt som möjligt för framtida generationer har en föreskrift införts med innebörden att det är förbjudet att föra bort eller omlagra sten i klapperstensfältet. Schiller har även framfört skepsis till de av Riksantikvarieämbetet registrerade fornlämningarna i naturreservatet. Länsstyrelsen har dock inte kommunicerat detta med Riksantikvarieämbetet eftersom frågan primärt inte har relevans för reservatsbildningen.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Naturreservatet är av stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Området är utpekad i Rapport Skärgården, dnr 3769/05, (Fortifikationsverkets redovisning av "Uppdrag avseende mark i statlig ägo m.m.") som område långsiktigt bör säkras i form av naturreservat.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet hav i balans samt levande kust och skärgård.

Mål för friluftspolitiken

Naturreservatet utgör också ett led i arbetet med att uppnå flera av de mål för friluftspolitiken som regeringen beslutat om i december 2012, t.ex. Tillgänglig natur för alla, Tillgång till natur för friluftsliv respektive Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling.

Intresseprövning

Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmissiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap. 7 § miljöbalken).

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.

- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförordningen.
- Regler om strandskydd.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Väst kuststiftelsen.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Någon ersättning utgår inte. Lysekils kommun har enligt köpekontrakt upprättat med Fortifikationsverket avsat sig rätten till intrångsersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i Lysekilsposten och Bohuslänningen.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 403 40 Göteborg. Skickar du med e-post är adressen vastragotaland@lansstyrelsen.se

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till regeringen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet. Formellt anses du ha tagit del av beslutet den dag beslutet kungörs genom annons i Lysekilsposten och Bohuslänningen, vilket beräknas ske inom 1-2 veckor efter beslutsdatum. Är du osäker på när tidsfristen om tre veckor löper ut så kan du kontakta Länsstyrelsens handläggare i ärendet.

Överklagandet ska ske skriftligen. I skrivelsen ska du

- tala om vilket beslut du överklagar genom att i rubrik eller ämnesrad ange naturreservatets namn Kalven på Kornö beslutsdatum 2016-03-21 och diarienummer 511-34330-2011
- redogöra för hur du anser att beslutet ska ändras och varför
- uppge ditt namn, adress, eventuell e-postadress och telefonnummer.

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat. Naturvårds-
handläggare Tord Wennerblom har varit föredragande. I handläggningen har
också deltagit avdelningschef Sven Swedberg, enhetschef Johan Jannert,
antikvarie Lisa Ragnarsson, vattenvårdshandläggare Lena Sedin, planarki-
tekt Matilda Wirebro och länsjurist Anders Hjalmarsson.

Lisbeth Schultze

Tord Wennerblom

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Beslutskarta

Naturreservatet KALVEN PÅ KORNO Lysekils kommun

 Naturreservat

 Klapperstensfält*

* I markerat område med klappersten är det förbjudet att bortföra eller omlagra stenar.

N
Skala 1:5 000
0 25 50 100 m

Tillhör Länsstyrelsens beslut:

Datum 2016-03-21

Diarienummer 511-34330-2011

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Illustrationskarta till Länsstyrelsens beslut
om naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

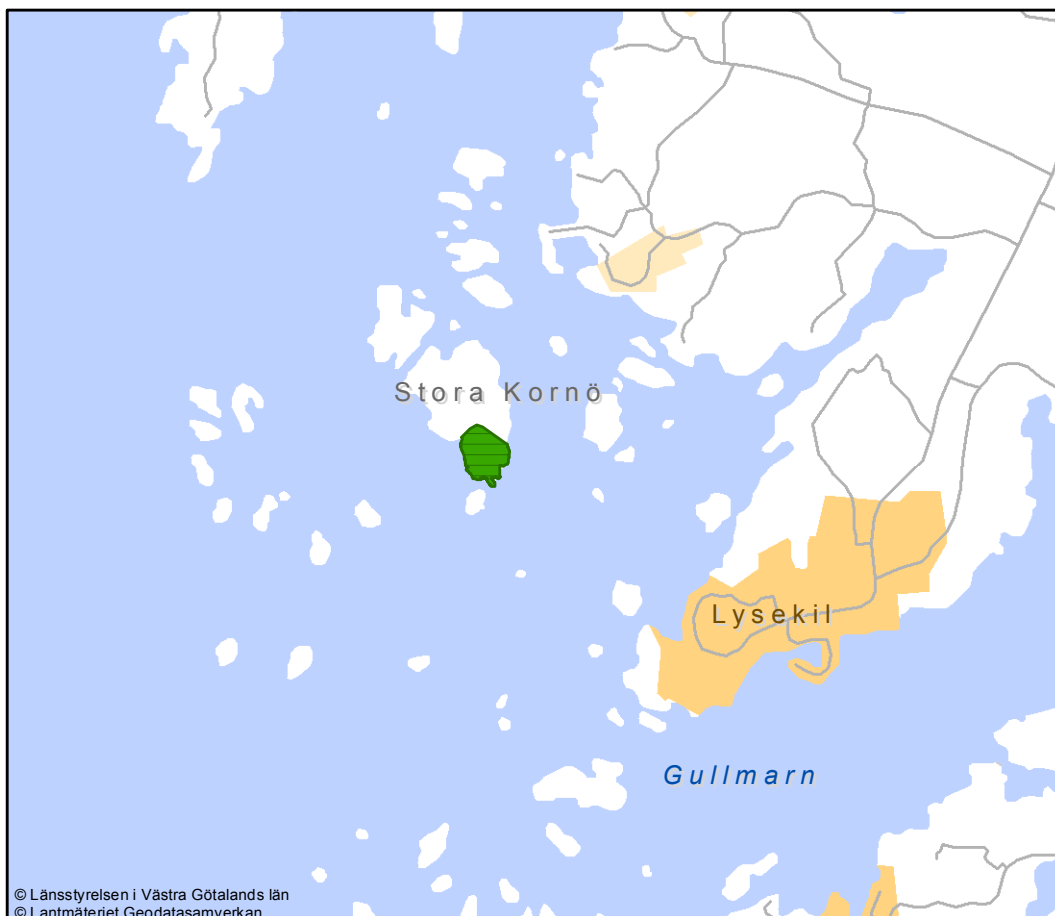
Bilaga 2

Dnr 511-34330-2011

Beslut 2016-03-21

ÖVERSIKTSKARTA

Naturreservatet KALVEN PÅ KORNÖ Lysekils kommun

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 1 2 3 Kilometer

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturavdelningen
Tord Wennerblom
010-224 54 55

SKÖTSELPLAN
2016-03-21

Diarienummer
511-34330-2011
Dossienummer
1484-2218

Sida
1(9)

Bilaga 3

Skötselplan för naturreservatet Kalven på Kornö i Lysekils kommun

Naturreservatet har goda förutsättningar att ta emot besökare som inte har egen båt. Den f.d. militärbryggan är lämplig för angöring av arrangerade turer året runt. Försvarets anlagda "vägar" underlättar vandringen bland klipporna och utsikten är hänförande över Bohusläns skärgård. Foto: Länsstyrelsen, februari 2016.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Sammanfattning	3
1.1 Syfte.....	3
2.1 Fakta om naturreservatet och dess skötsel.....	3
2. Beskrivning av naturreservatet.....	3
2.1 Uppgifter	3
2.2 Allmän beskrivning av området	3
2.3 Mark- och vattenanvändning – då och nu	4
2.4 Bevarandevärden.....	4
2.5 Fornlämningar	6
3. Skötsel och bevarandemål.....	6
3.1 Bevarandemål.....	6
3.2 Skötselåtgärder	7
4. Gränsmarkering.....	8
5. Uppföljning	8
5.1 Dokumentation av skötselåtgärder.....	8
5.2 Revidering av skötselplanen	8
6. Planerade åtgärder.....	8
7. Referenser	9

BILAGOR

Bilaga 3A: Karta besöksanordningar samt fornlämningar

Bilaga 3B: Karta naturtyper

DEL A, beskrivande del

1. Sammanfattning

1.1 Syfte

- 2 Syftet med naturreservatet är att tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Besökare ska kunna bedriva olika typer av friluftslivsaktiviteter i värdefull natur, och uppleva de naturmiljöer och skönhetsvärden som finns i området. Syftet ska tillgodoses genom att området görs tillgängligt genom upprustning av befintlig angöringsbrygga, utmärkning av vandringsled med rastplatser och uppförande av toalettbyggnad. Syftet är också att inom ramen för friluftslivets behov bevara områdets biologiska mångfald och naturmiljöer.

2.1 Fakta om naturreservatet och dess skötsel

Naturreservatet omfattar sydligaste delen av Stora Kornö. Det har mycket stora värden för friluftslivet. Naturen utgörs främst av hållmarker med en mosaik av rishedar och fuktängar insprängda här och var. Sevärigheter är särskilt grottan "Klingkyrka" samt ett stort klapperstensfält. Naturreservatets skötsel inskränker sig till att inrätta och underhålla anordningar för besökare, medan naturen får sköta sig fritt.

2. Beskrivning av naturreservatet

2.1 Uppgifter

Namn	Naturreservatet Kalven på Kornö
NVR ID	2044549
Län	Västra Götalands län
Kommun	Lysekil
Ungefärlig mittpunkt	N 6467070, E 288090 SWEREF99
Fastighet och ägare	Stora Kornö 1:22. Ägare Fortifikationsverket tills dessa att naturreservat blivit gällande senast 2016-06-02 då Lysekils kommun blir ägare (vilande lagfart).
Areal	25 hektar
Förvaltare:	Västkuststiftelsen
Naturgeografisk region:	Centrala västkustens skärgårds- och kustområde
Maringeografisk region:	Skagerak
Objektskategori:	Kust och skärgård
IUCN-kategori:	Ia, Strikt naturreservat

2.2 Allmän beskrivning av området

Stora Kornö ligger i Lysekils kommun ca 3 km nordväst om Lysekils stad. Naturreservatet utgörs av fastigheten Stora Kornö 1:22 på den sydligaste delen av Stora Kornö. Det är 25 hektar stort och består till större delen av klippor och hållmarker.

2.3 Mark- och vattenanvändning – då och nu

Från 1970-talet fram till början på 2000-talet användes området av Försvarsmakten. Huvudsaklig verksamhet har varit militära fältövningar samt lätt batteri bestående av ett större bergrum, fyra mindre bergrum samt ett 20-tal skyttevärn. I dagsläget finns inga anläggningar kvar, allt är raserat och plomberat.

Del av Försvarsmaktens skylt vid militärbryggan. Försvarsanläggningen var benämnd Batteri Kornö. Skylten ska renoveras och vara kvar. Foto: Länsstyrelsen.

2.4 Bevarandevärden

Naturreseptatet har mycket stort värde för det rörliga friluftslivet. Detta bekräftas i Fortifikationsverkets rapport till regeringen (Rapport Skärgården, dnr 3769/05) från år 2005 där den aktuella fastigheten särskilt pekades ut. I och med att Försvarsmakten upphört med sin verksamhet har området fått än större betydelse för det rörliga friluftslivet.

Naturreseptatet domineras av hällmarker med partier av ljung- och kråkrishedar i svackor och sprickor. I större sänkor finns små dammar och vattensamlingar med fuktheds- och fattigkärrsvegetation.

Berggrunden i naturreseptatet domineras av röd till gråröd, grovkornig variant av den så kallade Bohusgraniten. Graniten, som är en av de yngsta bergarterna i Sveriges urberg, bildades för ca 920 miljoner år sedan under slutskeden av en storskalig bergkedjebildning, vilken påverkade urberget i hela sydvästra Sverige. Graniten finns längs Bohuskusten från Lysekil i söder till Idefjorden i norr. I centrala delen av naturreseptatet finns en ca 3 m bred svart diabasgång som skär genom graniten. Denna har trängt in i en nordnordvästligt orienterad spricka i Bohusgraniten för ca 270 miljoner år sedan.

Foto: Kjell Willhed

I naturreservatet finns några små dammar som avbrott i det annars karga landskapet.

I naturreservatet finns den ca 13 m långa grottan "Klingkyrka". Den har en mycket säregen form med kraftigt välvda och mjukt rundade väggar. Grottans tak är till största delen helt öppet. Grottan har bildats i en befintlig spricka i berget där vågorna fört in stenar och mindre block. Dessa har roterat inne i sprickan och nött av berget. Dessa klapperstenar har alltså gett grottan dess form. I naturreservatet nordvästra del finns relativt stora klapperstensfält.

Klingkyrka. Foto: Länsstyrelsen.

2.5 Fornlämningar

I naturreservatet finns två av Riksantikvarieämbetet (RAÄ) registrerade fornlämningar. Fornlämningarnas lokalisering framgår av bilaga 3A.

- Lyse 345:1 är av lämningstypen ”röse” och är klassad som fornlämning av RAÄ.
- Lyse 344:1 är av lämningstypen ”övrigt” och är klassad som övrig kulturhistorisk lämning av RAÄ. Det är grottbildningen ”Klingkyrka” som avses.

DEL B, bevarandemål m.m.

3. Skötsel och bevarandemål

Naturreservatet utgörs av ett (1) skötselområde. Förekommande naturtyper redovisas i nedanstående tabell samt i karta bilaga 3B. Besöksanordningarnas belägenhet redovisas i karta bilaga 3A, i vilken även fornlämningarna är markerade.

Naturtyp	Areal år 2016 (ha)	Målareal (ha)
Triviallövskog med inslag av tall	1	1
Fuktäng	0,8	0,8
Torra hedar	1,4	1,4
Damm, hållkar	0,2	0,2
Sten- och grusstrand	0,7	0,7
Häll- och mosaikmark	21	21
Klapperstensfält	0,8	0,8
Krossat berg	0,2	0,2
Bryggområdet	0,1	0,1

Beskrivning

Området lockar besökare året runt. Friluftslivsvärdet består främst av möjlighet till rekreation i en för regionen typisk natur. Besöksmål av särskilt intresse är ”Klingkyrka” samt det stora klapperstensfältet. Utanför naturreservatet, på öns norra del, ligger ett av Bohusläns bäst bevarade fiskelägen vilket kan förhöja attraktionskraften för besökare. Naturreservatet kan endast nå sjövägen med egen båt eller taxibåt. Det är väl lämpat för dagbesök arrangerade av lokala entreprenörer. Lämplig angöringsplats är då militärbryggan.

3.1 Bevarandemål

Inom naturreservatet ska finnas en markerad vandringsled i naturterräng, till större del på befintliga stigar/vägar som Försvarmakten en gång i tiden anordnat. Kortare sträckor kan vara spångade, försedda med trappor och/eller räcken. Det ska vara möjligt att förbättra vandringsleden om behovet av tillgänglighet ökar. Militärbryggan ska fungera som en bra angöringsplats för tillfälliga besökare, såväl enskilt som i grupp. Informationen i området ska vara lätt tillgänglig, bidra till och förhöja upplevelsen av besöket, hjälpa

besökarna att få sina förväntningar uppfyllda genom att den är lättläst, fokuserar på upplevelser i området samt har informativa kartor. Informationen ska bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås. Områdets friluftslivsanläggningar ska vara i gott skick och underlätta för besökare att komma till naturreservatet och uppleva området.

3.2 Skötselåtgärder

I kartbilaga 3A anges besöksanordningarnas placering.

- Rusta upp och underhålla militärbryggan samt vidta åtgärd för att förbättra möjligheterna att stiga iland från fritidsbåtar och små yrkesfartyg genom att på den befintliga bryggan montera trappstegar eller sänkt landgång.
- Reparera ytskikt i anslutning till militärbryggan.
- Uppför toalettbyggnad i anslutning till militärbryggan. Strandskyddsdispens behövs.
- Ställ iordning två rastplatser i form av bord med bänkar, en vid militärbryggan och en i anslutning till vandringsleden. Fler rastplatser får anläggas om behov finns.
- Sätt upp tre infoskyltar. Skylten vid Bredvik placeras i samråd med Föreningen Stora Kornö.
- I anslutning till infoskylten vid Klingkyrka sätts även upp en information om hur grottan bildats.
- Försvarets skylt vid militärbryggan putsas upp och ställningen byts ut eller rostskyddsmålas.
- Märk upp vandringsleden samt anordna två trappor och/eller räcken i branta partier.
- Vid behov öka tillgängligheten på vandringsleden ytterligare.
- Tillsyn minst vartannat år av samtliga besöksanordningar.
- Strandstädning i viken vid Kalvsund prioriteras utifrån de resurser som finns tillgängliga.

Militärbryggan. Foto: Länsstyrelsen (februari 2016)

Eventuellt bete

Det är mycket positivt att Föreningen Stora Kornö genom olika insatser håller kulturlandskapet på Stora Kornö öppet. Det bete som sker utanför naturreservatet kan med fördel ske även inom naturreservatet om föreningen så önskar och efter samråd med förvaltaren.

4. Gränsmarkering

Reservatets gräns ska märkas ut i fält. Gränsmarkeringar ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar ”Att skylta skyddad natur”.

5. Uppföljning

5.1 Dokumentation av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i reservatet bör dokumenteras av den som utför åtgärden.

5.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när uppföljningen indikerar att det behövs.

6. Planerade åtgärder

Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1-3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Åtgärd	När/intervall	Prioritet
Gränsmarkering	2017	1
Informationsskyltar	2017	1

Informationsskylt om grottan (Kling- kyrka)	2017	1
Markerad vandringsled med rast- platser samt trappor och/eller räck- en	2017	1
Upprustning av militärbryggan och reparation av angränsande yta	2017	1
Uppförande av toalettbyggnad vid militärbryggan	2017	1
Snygga till Försvarets skylt	2017	2
Strandstädning i viken vid Kalvsund	Årligen	1
Tillsyn av besöksanordningar	Vartannat år	1

7. Referenser

Referenser specifikt för detta naturreservat

Grottor i Göteborgs och Bohus län. Lars Bengtsson. Miljövårdsrapport
1993:6, Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län.

Anordningar för besökare. Fornlämningar. Naturreservatet Kalven på Kornö, Lysekils kommun

 Informationsskylt

 "Militärbryggan"

 Toalett

 Klingkyrka (sevärd grotta)

Fornlämningar

 Fornlämning

 Övrig kulturhistorisk lämning

 Vandringsled

 Rastplats

 Utsiktsplats

 Trappa och/eller räcke

 Naturreservatets gräns

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

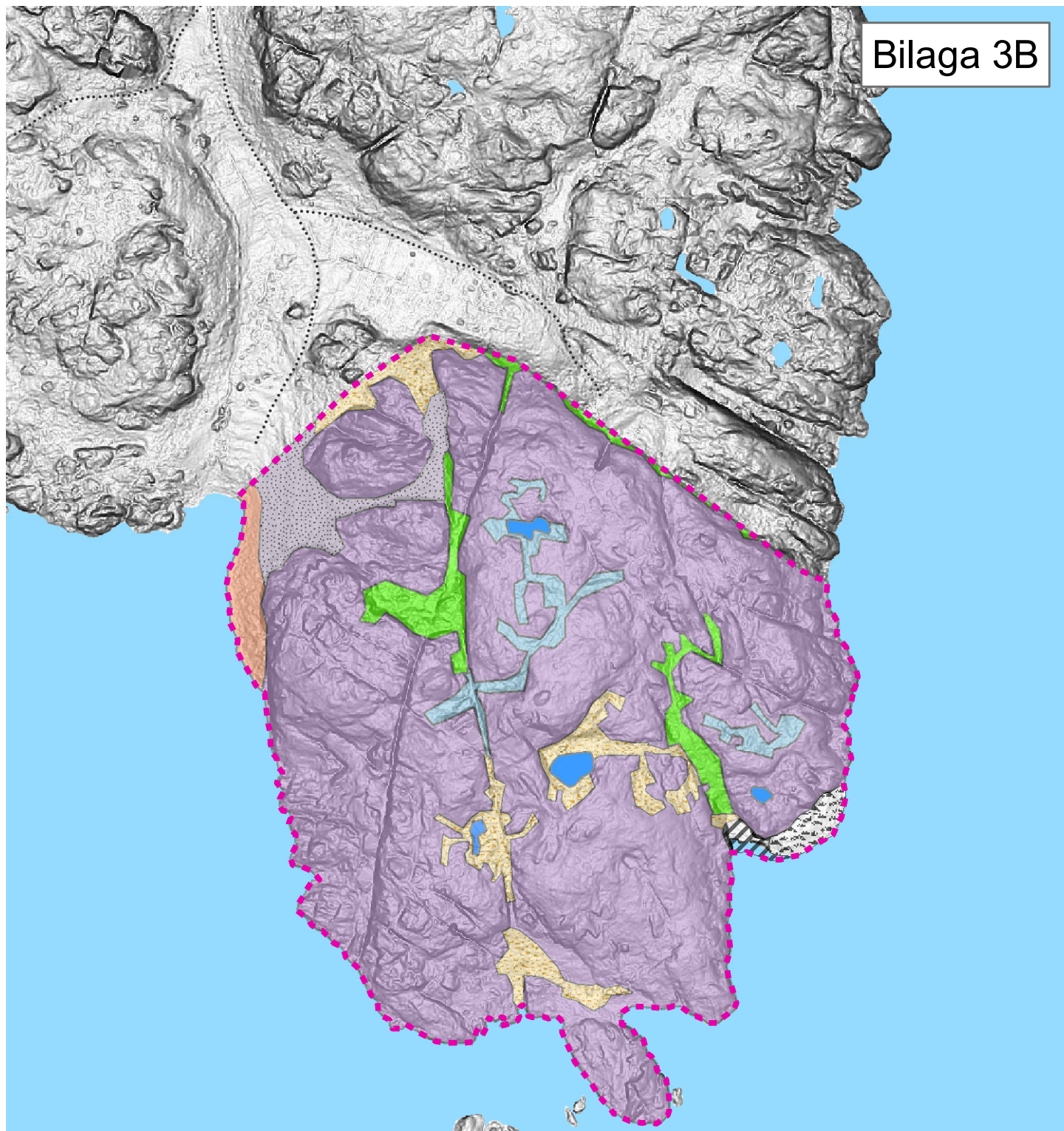
Skala (i A4) 1:5 000

0 25 50 100 150 m

Illustrationskarta till skötselplan för naturreservatet Kalven på Kornö. Tillhör Länsstyrelsens beslut 2016-03-21, dnr 511-34330-2011.

Med Riksantikvarieämbetets registernummer

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Naturtyper

Naturreseptatet Kalven på Kornö, Lysekils kommun

- Triviallövskog (med inslag av tall)
- Fuktäng
- Torra hedar
- Damm, hållkar
- Sten- och grusstrand
- Häll- och mosaikmark
- Krossat berg
- "Militärbryggan"
- Klapperstensfält

 Naturreseptatets gräns

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Skala (i A4) 1:5 000

0 25 50 100 150 m

Illustrationskarta till skötselplan för naturreseptatet
Kalven på Kornö. Tillhör Länsstyrelsens beslut 2016-03-21,
dnr 511-34330-2011.

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Remissvar från Föreningen Stora Kornö, med Länsstyrelsens kommentarer

Allmänt

Fastigheten Stora Kornö 1:22 (nedan benämnd "Kalven") exproprierades av Staten 1971 för försvarsändamål, men ägs numera av Lysekils kommun, allt under förutsättning av naturreservat bildas senast den 2 juni i år. Fastigheten ägdes före 1971 av ättlingarna till de som köpte Stora Kornö på 1700-talet och den övriga delen av ön ägs och förvaltas fortfarande av dessa ättlingar. Vi anser att en bättre ordning hade varit att erbjuda de forna ägarna att köpa tillbaka Kalven men när så nu inte har skett, är det föreningens uppfattning, såsom gemensamt forum bland annat för dessa fastighetsägare, att det bästa är att ett naturreservat bildas. Vi tillstyrker alltså förslaget som sådant och tycker att det är utmärkt att Kalven säkras mot exploatering. Vi har dock två huvudinvändningar mot förslaget; frågan om hantering av sopor måste lösas och det föreslagna namnet bör ändras. Dessa invändningar utvecklas nedan.

Länsstyrelsens kommentar:

Synpunkterna noteras. Se dock nedan vad gäller sophantering respektive naturreservatets namn.

Namnet på naturreservatet

Namnet för naturreservatet bör inte vara "Naturreservatet Stora Kornö" eftersom det vore mycket missvisande och skulle skapa stor förvirring om de faktiska förhållandena. Fyra femtedelar av ön ägs av ättlingar till de som förvärvade ön på 1700-talet och ön förvaltas av de boende på ön. Själva samhället och de mest besökta delarna av ön omfattas inte av förslaget till naturreservat och för framtiden är det viktigt att det inte råder förvirring om detta; en förvirring som vi boende på ön ständigt skulle behöva reda ut för många av de ca 3000 personer som besöker öns hamn varje år med fritidsbåt. Det namn som Fastigheten Stora Kornö 1:22 har, utmärkt på kartor och allmänt kallad, är Kalven. Vi föreslår därför att Naturreservatets namn ska vara "Naturreservatet Kalven på Stora Kornö".

Länsstyrelsens kommentar:

Länsstyrelsen instämmer i farhågorna om att reservatsnamnet "Stora Kornö" kan vålla missförstånd och tar därför fasta på föreningens förslag att "Kalven" ska vara en del av namnet. Föreningens namnförslag "Kalven på Stora Kornö" bedöms dock vara onödigt långt varför naturreservatets benämning kort och gott blir "Kalven på Kornö".

Militärhamnen

I första hand bör den befintliga gamla militärhamnen kunna användas för besökare till naturreservatet. Där finns en anlagd hamn och den ligger inom det föreslagna området. Inte minst är denna hamn lämplig om det arrangeras besök till området i offentlig försorg, såsom båtturer för turister (vilket skedde förra sommaren).

Länsstyrelsens kommentar:

Lysekils kommun har framfört motsvarande synpunkt. Länsstyrelsen instämmer i bedömningen, se under rubriken Ärendets handläggning i beslutet.

Sophantering

Alla besökare med båt är givetvis också välkomna att mot avgift angöra vår gästhamn där vi även tar emot dagsbesök. Vi har däremot begränsade möjligheter att ta emot större båtar med gäster då hamnen saknar vattenklosetter utan har komposttoaletter som vi öbor måsta hantera genom ideellt arbete i föreningen. Föreningen kan inte långsiktigt garantera att vi håller

gästhamnen öppen, eftersom kommunen nyligen har beslutat att avskaffa sophämtningen på ön. Sista ordet är inte sagt i frågan och beslutet är överklagat, men gästhamnen kommer att stängas om sopfrågan inte finner sin lösning. Vi, de boende på ön, lägger ned mycket tid på att hålla Kornö rent; vi har arbetsdagar där vi inte bara röjer sly utan också tar hand om sopor och annat. Vi har flera papperskorgar utsatta som vi med Friluftsförbundets hjälp löpande tömmer. För detta behöver vi vår sophämtning, som kommunen har beslutat att upphöra med, såsom vi förstått det, till den 1 januari 2018. Syftet med ett naturreservat är att tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Detta innebär att målsättningen är fler besökare i området och med detta följer en ökad nedskräpning, inte bara i Kalven utan också på övriga ön. Det förutsätts att frågan om renhållning löses och vi kan inte tillstyrka förslaget om naturreservat om sophanteringsfrågan inte kan lösas. Vi skulle svårt kunna hantera den ökade nedskräpning som blir en följd av bildandet av ett naturreservat, givet att man antar att antalet besökande på ön ökar i enlighet med syftet. Som vi skriver ovan sker allt arbete på ön med frivilliga krafter på vår fritid. Om sophämtningen däremot skulle vara kvar såsom idag, skulle besökare kunna uppmanas att slänga skräp i befintliga papperskorgar eller i vår sopcontainer.

Länsstyrelsens kommentar:

Det är självklart av betydelse för naturreservatet och dess syfte att det inte skräpas ned inom reservatet. Risken för ökad nedskräpning går i och för sig inte att bortse från, men det är inte ett tillräckligt skäl för att avstå från att bilda reservatet. Det är kommunens ansvar att hantera hushållsavfall (det kommunala renhållningsmonopolet). Som ett led i detta ska det finnas en renhållningsordning inklusive föreskrifter om avfallshanteringen i kommunen, som beslutas av kommunfullmäktige. Länsstyrelsen har ingen laglig möjlighet att i stället för kommunen reglera avfallshanteringen, varken generellt eller i ett beslut om naturreservat. Inte heller kan Länsstyrelsen ålägga kommunen att ordna avfallshanteringen på ett visst sätt. Upplyningsvis kan renhållningsordningen överklagas genom en begäran om laglighetsprövning enligt 10 kap. kommunallagen (1991:900); efter vad Länsstyrelsen har förstått, har detta också gjorts.

Strandstädning

Det finns två större vikar som berör naturreservatet, Bredvik och Kalvsund. Endast en liten del av Bredvik (den södra delen, en del av det stora klapperstensfältet) omfattas av naturreservatet. Här har vi öbor i alla år hållit rent och plockat skräp och det fortsätter vi gärna med. Viken Kalvsund däremot, som ligger på Kornös absolut sydligaste del, är mycket nedskräpad. Föreningen håller ordning i de vikar som finns på ön, med det undantaget att vi inte röjer, städar och eldar i Kalvsund som vi anser ligga utanför vårt ansvarsområde. Det är därför angeläget att det i skötselplanen anges något om detta.

Länsstyrelsens kommentar:

Marint skräp är ett stort problem längs Bohuskusten. Förutom att förfula landskapet så har skräpet många negativa effekter på djur- och växtliv. Skräpet kommer både från land och havsbaserade källor och en stor del har sitt ursprung utanför landet och har förts hit med strömmar och vindar. Resurserna för att städa upp allt strandskräp räcker inte till, varken för kustkommunerna eller för naturreservatsförvaltarna. Till stor del är det frivilliga krafter som håller många av stränderna rena och detta gäller inte minst Föreningen Stora Kornö, något som naturligtvis inte nog kan berömmas. När det gäller den aktuella viken vid Kalvsund kommer reservatsförvaltaren att prioritera strandstädning utifrån de resurser som finns tillgängliga. Skötselplanen har kompletterats i detta avseende.

Fårhägn resp mufflonfår

Det föreslås att det ska vara förbjudet att utplantera växt- eller djurart. Vi vill anmärka att vi i angränsning till reservatet håller får, vilket vi gärna vill fortsätta med och hoppas att det inte möter något hinder. Möjligen är en liten del av ett fårhägn placerad på Kalven idag.

Vi har också tämligen långtgående planer på att ansöka om att få utplantera mufflonfår, vilka i sådant fall är tänkta att röra sig fritt på ön. Detta för att motverka att ön växer igen och för att hålla kulturlandskapet öppet. Det föreslagna förbudet omfattar visserligen inte övriga ön, men riskerar att försvåra vår framtida ansökan, respektive eventuell senare hantering, av mufflonfår på ön. Vi har ett gemensamt intresse av att hålla kulturlandskapet öppet, varför länsstyrelsen bör överväga att skriva in något om att inget hinder möter mot prövning av ansökan avseende utplantering av djur i angränsning till reservatet alternativt att inte skriva något alls om utplantering av djurart, eftersom en sådan ändå måste ske efter ansökan.

Länsstyrelsens kommentar:

Det är mycket positivt att föreningen genom olika insatser håller kulturlandskapet på Stora Kornö öppet. Att en del av befintligt fårhägn möjligen ligger inom det nybildade naturreservatet gör därför ingenting. Föreskriften om förbud mot stängsel och hägnad har kompletterats så att den inte gäller betesmarker för tamboskap. I skötselplanen anges att det bete som sker utanför naturreservatet med fördel kan ske även inom naturreservatet om föreningen så önskar och efter samråd med förvaltaren.

Mufflon är att betrakta som vilt och får därför enligt Jaktförordningen inte sättas ut i frihet med mer än att Naturvårdsverket medger undantag i det enskilda fallet. Erfarenheterna av utsättning av mufflon i länet är begränsad. Sannolikt finns både fördelar och nackdelar som Naturvårdsverket vid en prövning har att ta hänsyn till. Även om en eventuell utsättning inte skulle ske inom naturreservatet kommer givetvis djuren att även söka sig in i detta varför en utsättning får anses beröra även naturreservatet. I den händelse att Föreningen ansöker om undantag från förbudet att sätta ut mufflon på Stora Kornö, och Naturvårdsverket vid en prövning medger undantag, bedömer Länsstyrelsen att naturreservatets föreskrifter inte bör utgöra något hinder. Ett undantag från föreskriften har därför införts.

Klapperstensfälten

Vi tillstyrker en ordning med en föreskrift innebärande förbud att plocka och/eller omlagra stenar i klapperstensfältet.

Länsstyrelsens kommentar:

Ernst Gunnar Schiller har vid samtal med Länsstyrelsen påpekat problemet med att en del besökare på klapperstensfälten plockar med sig eller flyttar omkring stenar. Se vidare i beslutet under rubriken Ärendets handläggning.

Upplåtelse av jakt

Ö-föreningen har upplåtit jakträttigheterna till ett fåtal personer med anknytning till ön. Hur blir det med jakträttigheterna på Kalven?

Länsstyrelsens kommentar:

I naturreservatets föreskrifter finns inga begränsningar angående jakt. Beträffande frågor om upplåtelse av jakten hänvisas till fastighetens ägare.

Skyltningen

I skötselplanen anges att reservatets gräns ska märks ut i fält och att detta ska ske enligt naturvårdsverkets anvisningar. Detta är utmärkt. Föreningen har genom åren aktivt motverkat att alltför många skyltar satts upp på ön, eftersom det skulle förstöra det genuina och ursprungliga. Besökare frågar sig fram till badplatser och sevärdheter och hamnen är också mycket sparsamt skyltad. Vi är därför angelägna om att också reservatets skyltning är måttlig och försiktig. I Bilaga 3 A ges förslag på skyltning tre ställen, varav två enligt vår uppfattning är mycket väl valda, nämligen den gamla militärhamnen ("Häggegilja") och vid Klingkyrka. Platsen för den tredje skylten synes dock inte vara väl vald, eftersom den skulle sitta mitt i Bredvik, en orörd och vacker plats med en stor klapperstenstrand.

Länsstyrelsens kommentar:

Genom att utveckla militärbryggan för att kunna ta emot besöksgrupper kommer sannolikt många (flertalet?) besökare till naturreservatet den vägen. Det talar för att det skulle räcka med en informationsskylt vid militärbryggan (och vid Klingkyrka). Å andra sidan kommer sannolikt besökare även i framtiden att angöra ön via Föreningens gästhamn och följer man befintlig stig/väg så kommer man till Bredvik. I anslutning till Bredvik finns också naturreservatets klapperstenfält i vilket det enligt föreskrift för naturreservatet är förbjudet att plocka eller omlagra stenar. Detta behöver den besökande allmänheten upplysas om genom skyltning. Mot bakgrund av detta bedömer Länsstyrelsen att en skylt även bör finnas vid Bredvik. Den exakta placeringen av skylten kan dock lämpligen anpassas till önskemål från Föreningen, och skötselplanen har därför kompletterats med en text om detta.

Eldning

Föreningen eldar ris och sly och vrakgods varje år i Bredvik, precis där gränsen till naturreservatet går och ämnar fortsätta med det såvida inte Länsstyrelsen är av annan uppfattning. Syftet är bland annat att hålla rent i viken, vilket vi gör varje år.

Länsstyrelsens kommentar:

I naturreservatets föreskrifter finns inga begränsningar angående eldning. Generellt gäller dock att man inte ska elda direkt på - eller alldeles intill – berghällar eller större stenblock. De spricker sönder och får sår som aldrig läker. Länsstyrelsen är dock övertygad om att Föreningen är mycket väl medveten om detta.